

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معماری سبک زندگی

Lifestyle = سبک زندگی

- ◈ **Oxford:** The way in which a person lives
- ◈ **Cambridge:** someone's way of living ; the things that a person or particular group of people usually do
- ◈ **Merriam-webster:** the typical way of life of an individual, group, or culture
- ◈ **Business dictionary:** A way of living of individuals, families (households), and societies, which they manifest in coping with their physical, psychological, social, and economic environments on a day-to-day basis. Lifestyle is expressed in both work and leisure behavior patterns and (on an individual basis) in activities, attitudes, interests, opinions, values, and allocation of income. It also reflects people's self image or self concept; the way they see themselves and believe they are seen by the others. Lifestyle is a composite of motivations, needs, and wants and is influenced by factors such as culture, family, reference groups, and social class. The analysis of consumer life styles (called psychographics) is an important factor in determining how consumers make their purchase decisions.

سبک زندگی = Lifestyle

♦ سبک زندگی روشی است که **یک فرد** زندگی می‌کند. روش زندگی فرد. آنچه یک فرد یا **یک گروه** از مردم معمولاً انجام می‌دهند. شیوه نمونه زندگی یک فرد، گروه یا **فرهنگ**. یک روش از زندگی افراد، **خانواده‌ها** و **جامعه‌ها** که منطبق بر محیط **طبیعی**، محیط **روانی**، محیط **اجتماعی** و محیط **اقتصادی** آن‌ها بر پایه زندگی **روزمره** است.

♦ سبک زندگی هم در الگوهای رفتاری **کار** و هم در الگوهای رفتاری **فراغت** خود را نشان می‌دهد و در **فعالیت‌ها**، **برخوردها**، **علاقه‌مندی‌ها**، **نظرات**، **ارزش‌ها** و **اختصاص در آمد**.

♦ سبک زندگی بازتاب **تصور** و تصویری است که افراد **از خود** دارند؛ روشی که خود را می‌بینند و باور دارند توسط دیگران دیده می‌شوند.

♦ سبک زندگی ترکیبی از **انگیزش‌ها**، **نیازها** و **خواسته‌ها** است که تحت نفوذ عواملی، چون: **فرهنگ**، **خانواده**، **گروه‌های مرجع** و **طبقه اجتماعی** شکل گرفته است.

♦ سایکوگرافی، تحلیل **سبک زندگی مصرف‌کنندگان** کالاها، یکی از عوامل مهم در تعیین چگونگی تصمیم گرفتن مصرف‌کنندگان در خرید است.

نقش الگوها

- ◆ در تعریف‌هایی که از سبک زندگی شده است، به روشنی رد پای الگوها دیده می‌شود.
- ◆ سبک زندگی در یک کلمه **الگوی انتخاب** است.
- ◆ این انتخاب می‌تواند در حوزه اعتقادات باشد که **ارزش‌ها** را شکل دهد،
- ◆ در حوزه برخورد، تا **روابط اجتماعی** بسازد،
- ◆ در حوزه و قلمرو فعالیت‌ها که داخل شود، **کار و فراغت** را مشحون می‌کند.
- ◆ وقتی با بازار کالا مواجه می‌شود، **شیوه گزینش کالا و خدمات** را معنا می‌نماید.

نقش گروه‌های مرجع

- ◈ در تعریف سبک زندگی از گروه‌های مرجع سخن به میان آمده است،
- ◈ از فرهنگ، از خانواده، از جامعه.
- ◈ تمام عناصری که در فرد نفوذ دارند و وی را تحت تأثیر قرار می‌دهند.
- ◈ هر فرد معمولاً الگوی انتخاب خود را از الگوهایش اخذ می‌نماید؛ **الگوهای اجتماعی** و اسوه‌ها، اسطوره‌ها و قهرمان‌ها، نخبگان و الیت‌ها در جامعه.

دلیل رجوع به الگو

- ◈ وقتی فرد مشابه دیگران رفتار نماید، به آنان شبیه می شود و در شباهت، کمتر در خطر هجمه قرار می گیرد.
- ◈ انسان ها وقتی به هم شبیه ترند، در پوشش، در خوراک، در رفتار، در گفتار، بیشتر به هم اعتماد دارند و کمتر دچار اضطراب و ترس می گردند.
- ◈ اگر چنین است، چرا باید به گروه های مرجع رجوع نمایند؟! اگر صرفاً مشابه بودن هدف است، به همسایه ها هم کفایت می کند.

دلیل رجوع به الگو

◈ الگوها، همه‌شان، از افسانه‌ها گرفته تا رهبران اجتماعی و نخبگان، ورزشکاران و بازیگران، ویژگی مشترکی دارند؛ **موفقیت!**

◈ **شهرت** شاخص موفقیت است.

◈ افراد می‌خواهند در انتخاب خود بهترین گزینه را برگزینند و از این رو، به سراغ افراد موفق می‌روند.

◈ افرادی که انتخاب‌های با کیفیت و درستی داشته‌اند که به موفقیت دست یازیده‌اند.

دلیل رجوع به الگو

◈ چه چیز انسان را به سوی **ارتقاء کیفیت انتخاب** سوق می دهد؟!

◈ پاسخ در خاستگاه رفتار است. انسان رفتارهای خود را به چه انگیزه‌ای انجام می دهد؟!

◈ انگیزش‌ها از کجا حاصل می شوند، چگونه به شوق بدل شده و به فعل منجر می گردند؟!

◈ انسان انتخاب را به این دلیل انجام می دهد که نقص و کمبودی در خود حس می کند که آن انتخاب می تواند آن را رفع نماید.

خاستگاه رفتار

خاستگاه رفتار

خاستگاه رفتار

♦ ریشه هر فعل بشری در یک **نیاز** است.

♦ نیازی که با آن فعل برطرف می‌گردد.

♦ یا حداقل فاعل این طور قلمداد کرده است.

خاستگاه رفتار

◈ نیازها از کجا می آیند؟! انسان چطور پی به نقص و ضعفی در خود می برد که با انضمام رفتاری خاص گمان می کند برطرف می گردد؟!!

◈ نظریه های مشهور معمولاً از اصطلاحات «لذّت»، «شوق»، «سرور» استفاده می نمایند. حالتی در انسان پدید می آید که در پی آن میل به عمل پیدا می کند. هر طایفه ای از دانشمندان رفتارشناس، از فلاسفه گرفته تا عرفا، از روانشناسان تا جامعه شناسان، از متکلمین تا علمای علم اخلاق، نامی برای این حال درونی برگزیده اند و با آن نام به آن حال اشاره کرده اند. حالی در انسان که **میل** به رفتار در وی پدید می آورد. ما با تعبیر **لذّت** از آن یاد می کنیم.

نیاز، اراده، لذت^۳

نظریه‌های اندیشمندان مشهور در تبیین لذت^۴ و پیدایش اراده

فلسفتنا؛ شهيد صدر (ره)

- ◈ إنَّ حبَّ الإنسان ذاته - الذى يعنى: حبَّه **للذَّة** والسعادة لنفسه، وبغضه **للألم** والشقاء لذاته - هو الذى يدفع الإنسان إلى كسب معيشتة وتوفير حاجياته الغذائية والمادية.
- ◈ فالواقع الطبيعى الحقيقى - إذن - الذى يكمن وراء الحياة الإنسانية كلّها، ويوجَّهها بأصابعه هو: **حبّ الذات** الذى نعبر عنه بحبّ اللذة وبغض الألم.
- ◈ وحتّى الألوان الرائعة من **الإيثار** - أيضاً - لتلك القوة المحرّكة الرئيسية: غريزة حبّ الذات.
- ◈ وهكذا يمكننا أن نفسّر سلوك الإنسان بصورة عامّة فى مجالات الأنانية والإيثار على حدٍّ **سواء**.

افلاطون

لذت دوباره پر شدن است با آن چیزی که بالطبع باید موجود باشد

آلم فقدان آن چیزی است که بالطبع باید موجود باشد

مانند بیزاری بیمار از بعضی لذات - چنین نیست که هر کس به لذتی برسد آن را درک کند

لذت تابع درک یا عدم درک فرد نیست

عشقی

عقلی

خیالی

حسی

مراتب لذت -

فارابی

فصوص الحکم

هر لذتی به دو چیز بستگی دارد - به کمالی که خیر است
به ادراک آن از آن جهت که کمال است

فإن اللذة ليست إلا إدراك الملايم من جهة ما هو ملايم

إن اللذة هي إدراك و نيل لوصول ما هو عند المدرک کمال و خیر من حیث هو کذلک

والالهم ادراک و نيل لوصول ما هو عند المدرک آفة و شر

شعور (درک) کمال حاصل، از آن جهت که کمال است و برای شخص حاصل است

سهروردی

به اندازه کمال حاصل برای او

هر لذتی برای لذت برنده

ادراک او نسبت به کمال خود

اللذة هي عين الادراك بوجود الكمال

و كذا الالم عين الادراك بما يضاد الكمال

صدر المتألهين

اسفار، ج 2، ص 39

زکریای رازی

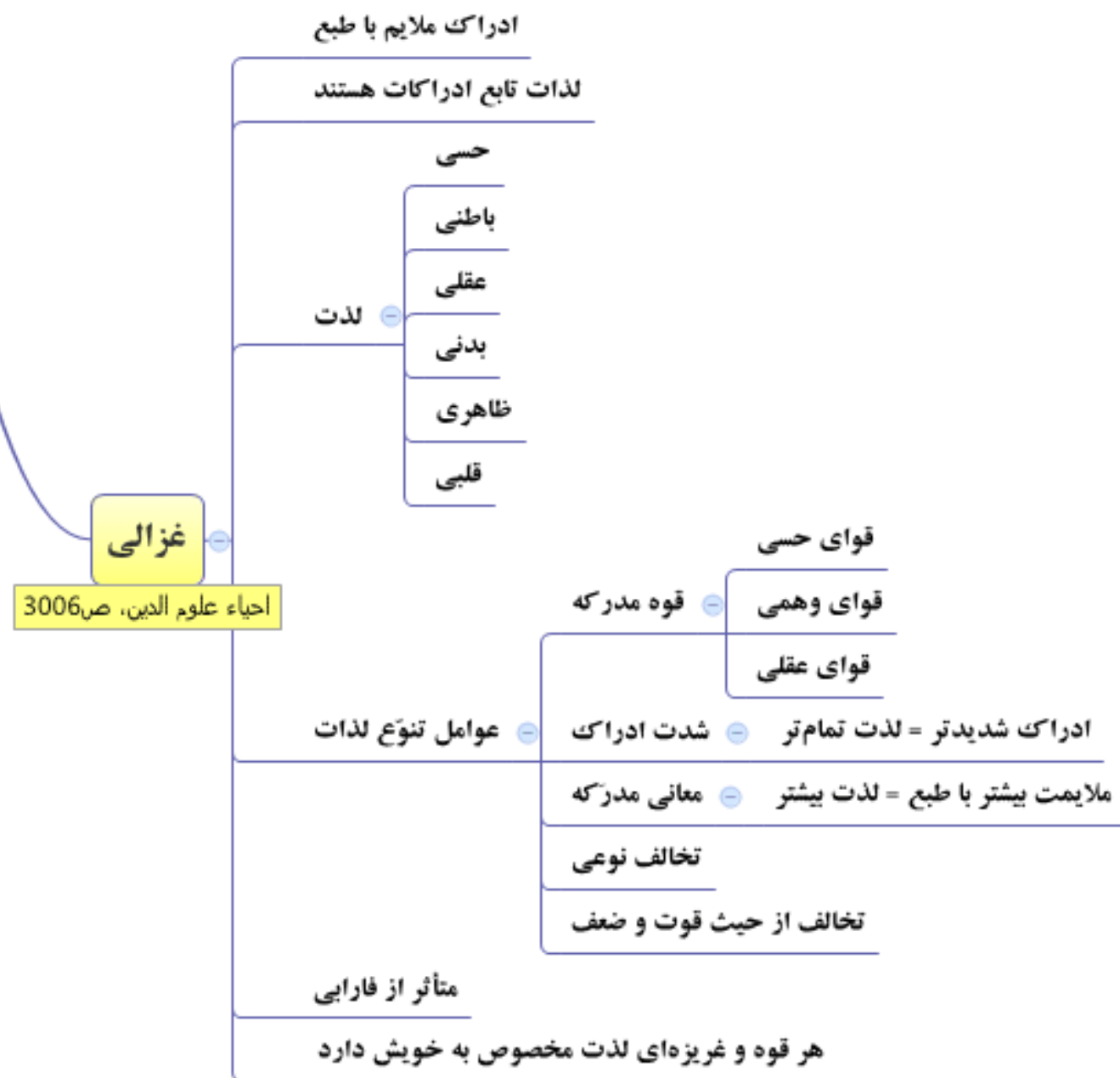
الطب الروحاني

انسان از یک حالت غیرطبیعی در اذیت است

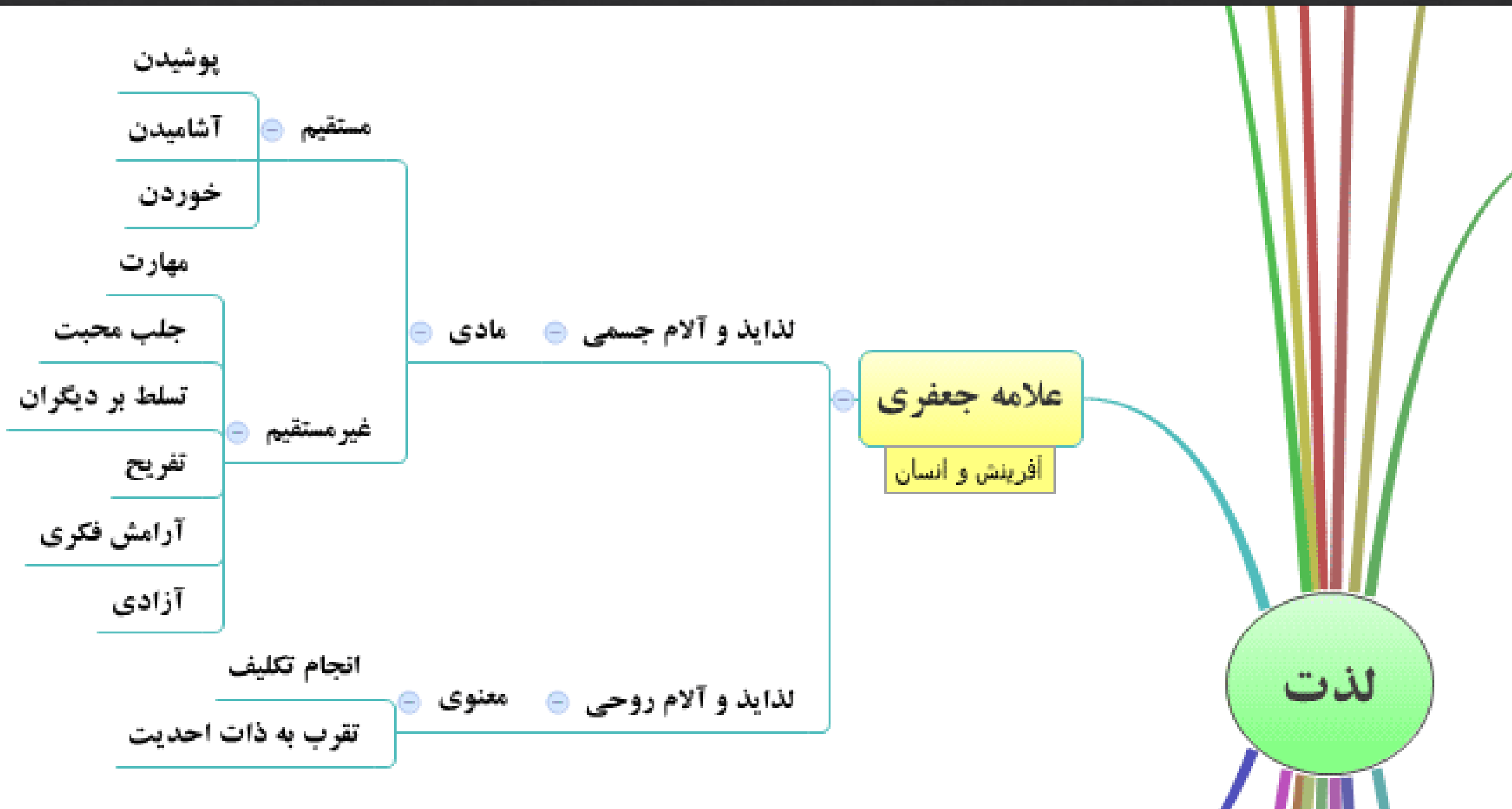
وقتی از حالت غیرطبیعی به حالت طبیعی بازگردد واجد لذت است

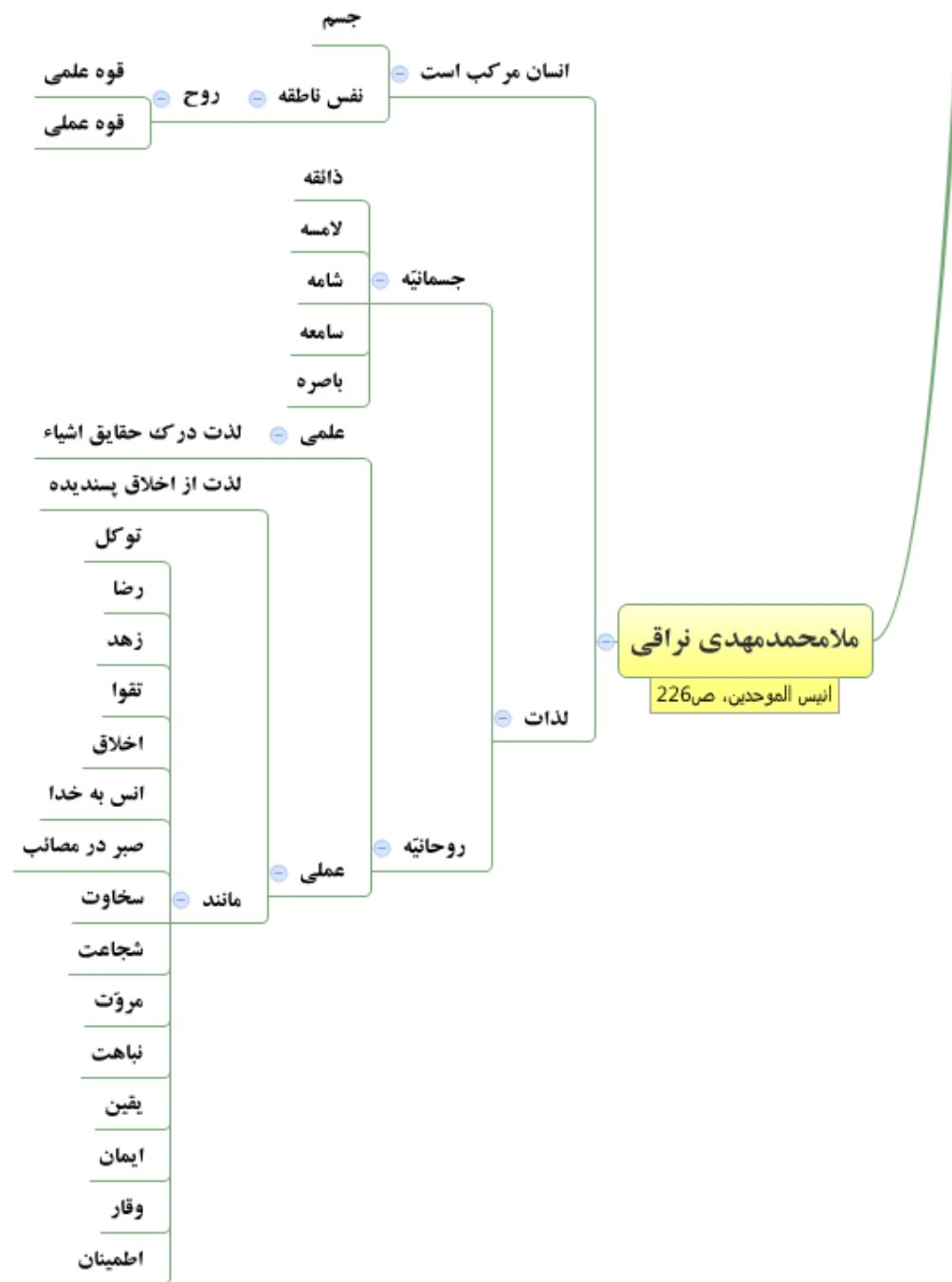
لذت = بازگشت به حالت طبیعی

الم = خروج از حالت طبیعی

جوادى آملی

روح، باید فرمان بدهد

بدن باید اطاعت کند

روح از این فرمانروایی بر بدن لذت می برد

مبادی اخلاق در قرآن، ص ۲۴۱

مصباح

خودشناسی برای خودسازی، ص 29

هر قدر محبت به چیزی شدیدتر باشد، لذتی که از وصول به آن حاصل می‌شود، بیش تر خواهد بود

هر چه مرتبه وجود، قوی تر باشد، جمال آن بیش تر و مشاهده آن لذت بخش تر است

هر کس با اندک تأملی در وجود خویش، با کمال وضوح درک می‌کند که بالفطره طالب لذت و خوشی و راحتی و گریزان از درد و رنج و ناراحتی است

لذت از یک نظر، انگیزه فعالیت و تلاش زندگی، و از نظر دیگر، نتیجه و ثمره آن است و از نظر آخر، می‌توان آن را کمالی برای موجودات ذی شعور دانست

کاری که موجب حصول لذت و دوری از الم می‌گردد، مورد خواست و اراده انسان واقع می‌شود

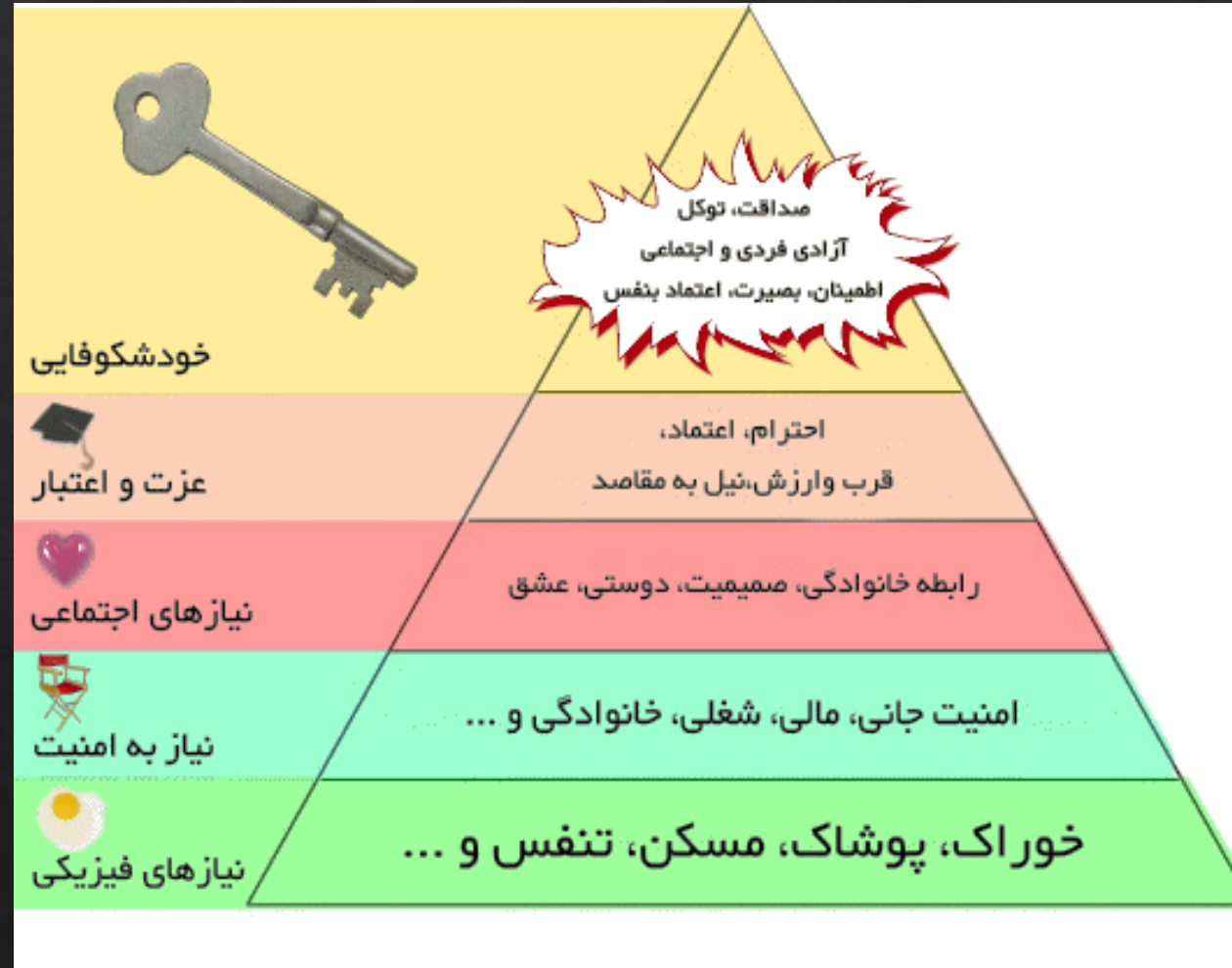
حالتی است ادراکی که هنگام یافتن شیئی دلخواهی، برای ما حاصل می‌شود، به شرط این که آن شیئی را مطلوب خود بدانیم و نیز از یافتن آن آگاه و به آن توجه داشته باشیم

در مورد حق تعالی می‌توان گفت که ذات مقدسش به ذات خود از خود ملتبذ است

فهرست نیازها

نظریه‌های گوناگون ارائه‌شده در تبیین نیازهای انسان

فهرست نیازها؛ هرم مازلو

فهرست نیازها؛ هرم مازلو

♦ **نیازهای زیستی** (Physiological Needs): در اوج سلسله مراتب قرار دارند. تا زمانی که قدری ارضا گردند، بیشترین تأثیر را بر رفتار فرد دارند. نیازهای زیستی نیازهای آدمی برای حیات خودند؛ خوراک، پوشاک و مسکن. تا زمانی که نیازهای اساسی برای فعالیت‌های بدن به حد کافی ارضا نشده‌اند، عمده فعالیت‌های شخص احتمالاً در این سطح بوده و بقیه نیازها انگیزش کمی ایجاد خواهد کرد.

♦ **نیازهای ایمنی و تأمین** (Security/Safety): نیاز به رهایی از وحشت، تأمین جانی و عدم محرومیت. به عبارت دیگر نیاز به حفاظت از خود در زمان حال و آینده را شامل می‌شود.

♦ **نیازهای اجتماعی** (Social Needs): احساس تعلق و محبت. انسان موجودی اجتماعی است و هنگامی که نیازهای اجتماعی اوج می‌گیرد، آدمی برای روابط معنی‌دار با دیگران سخت می‌کوشد.

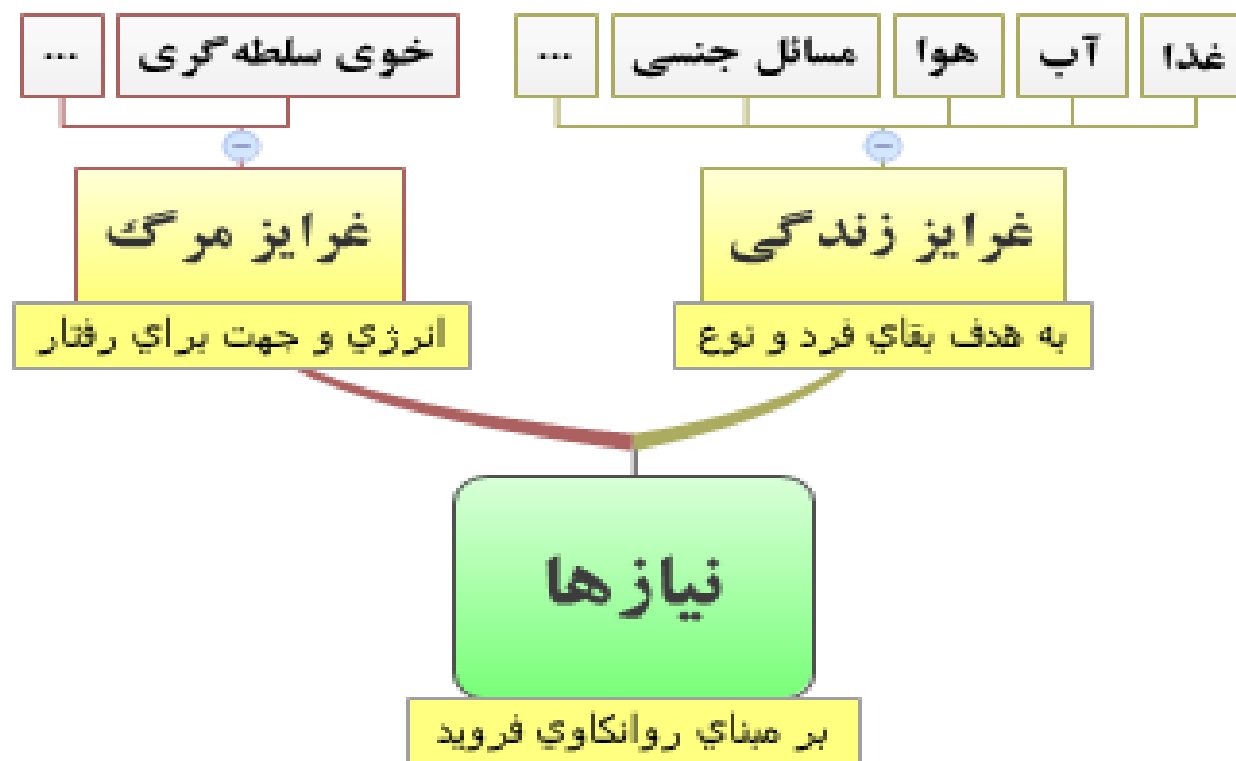
♦ **احترام** (Esteem Needs): قبل از هر چیز نسبت به خود. سپس قدر و منزلتی که توسط دیگران برای فرد حاصل می‌شود. اگر آدمیان نتوانند نیاز خود به احترام را از طریق رفتار سازنده برآورند، ممکن است برای ارضای نیاز جلب توجه و مطرح شدن، به رفتار خرابکارانه یا نسنجیده متوسل شوند.

♦ **خودشکوفایی** (Self-Actualization Needs): شکوفا کردن تمامی استعدادهای پنهان آدمی. این استعدادها هر چه می‌خواهد باشد. همان طور که مازلو بیان می‌دارد: «آنچه آن‌سان می‌تواند باشد، باید بشود».

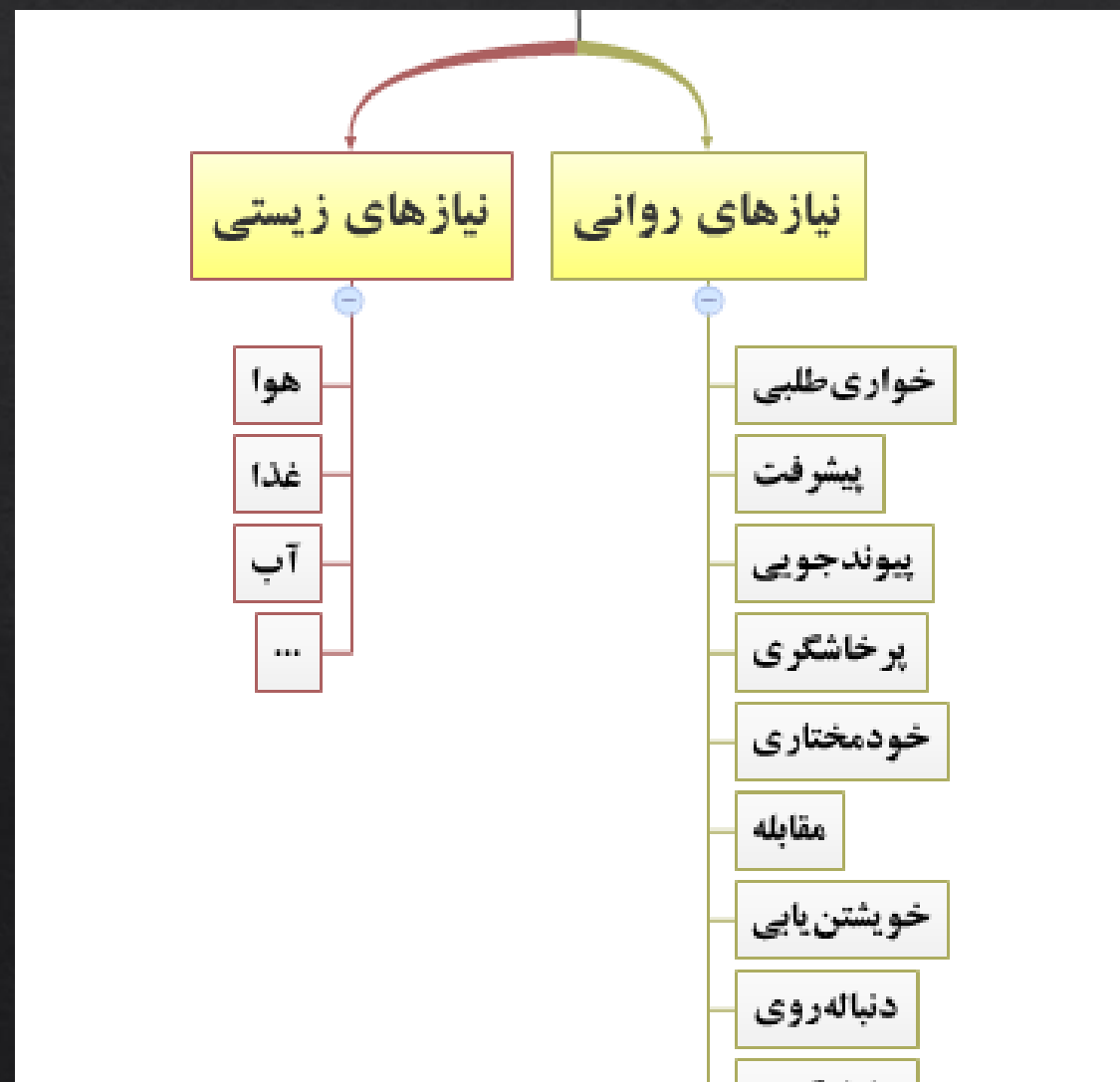
فهرست نیازها؛ طب سنتی

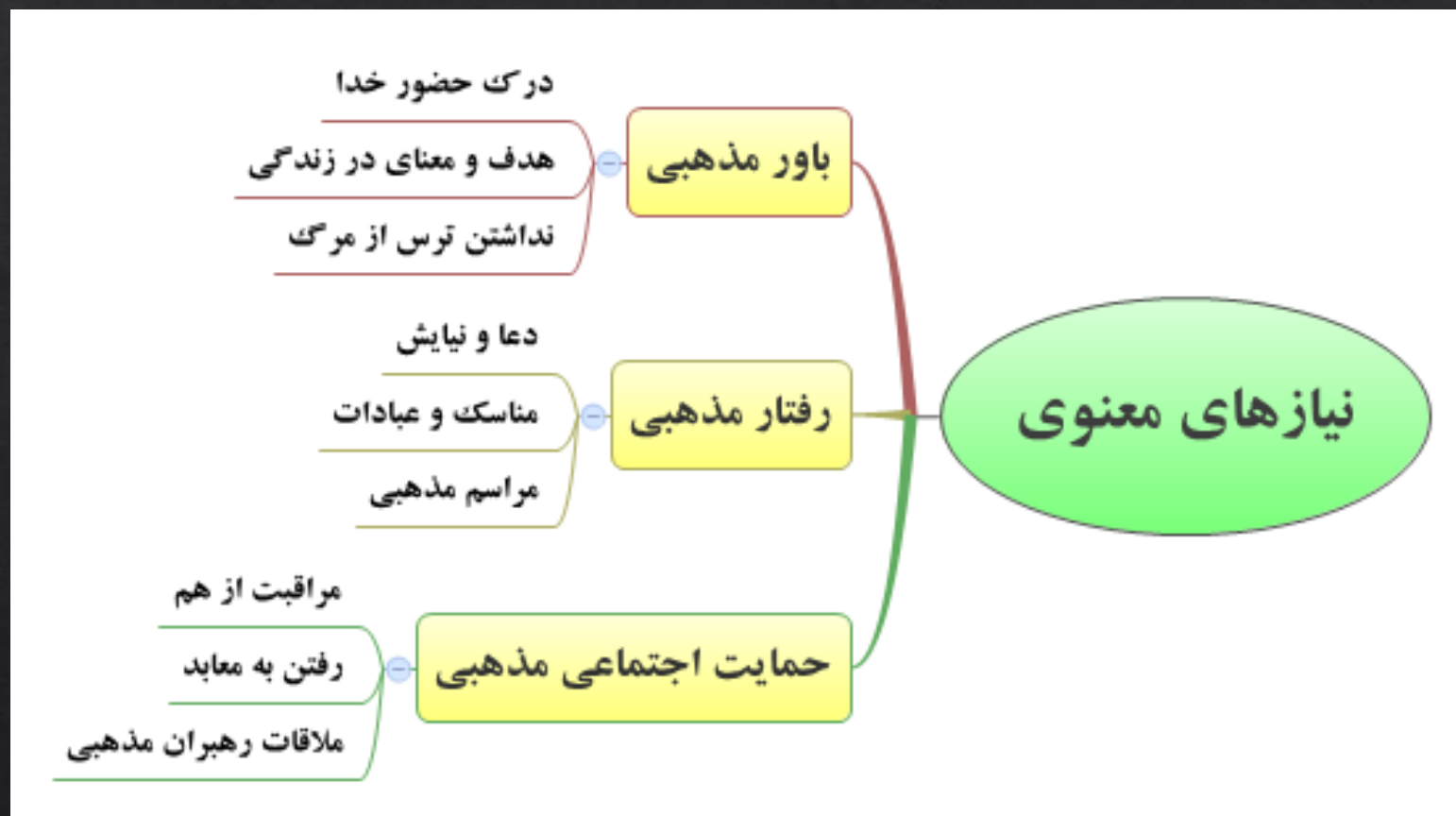
فهرست نیازها؛ فروید

فهرست نیازها؛ موری

فهرست نیازهای معنوی

فهرست نیازهای معنوی

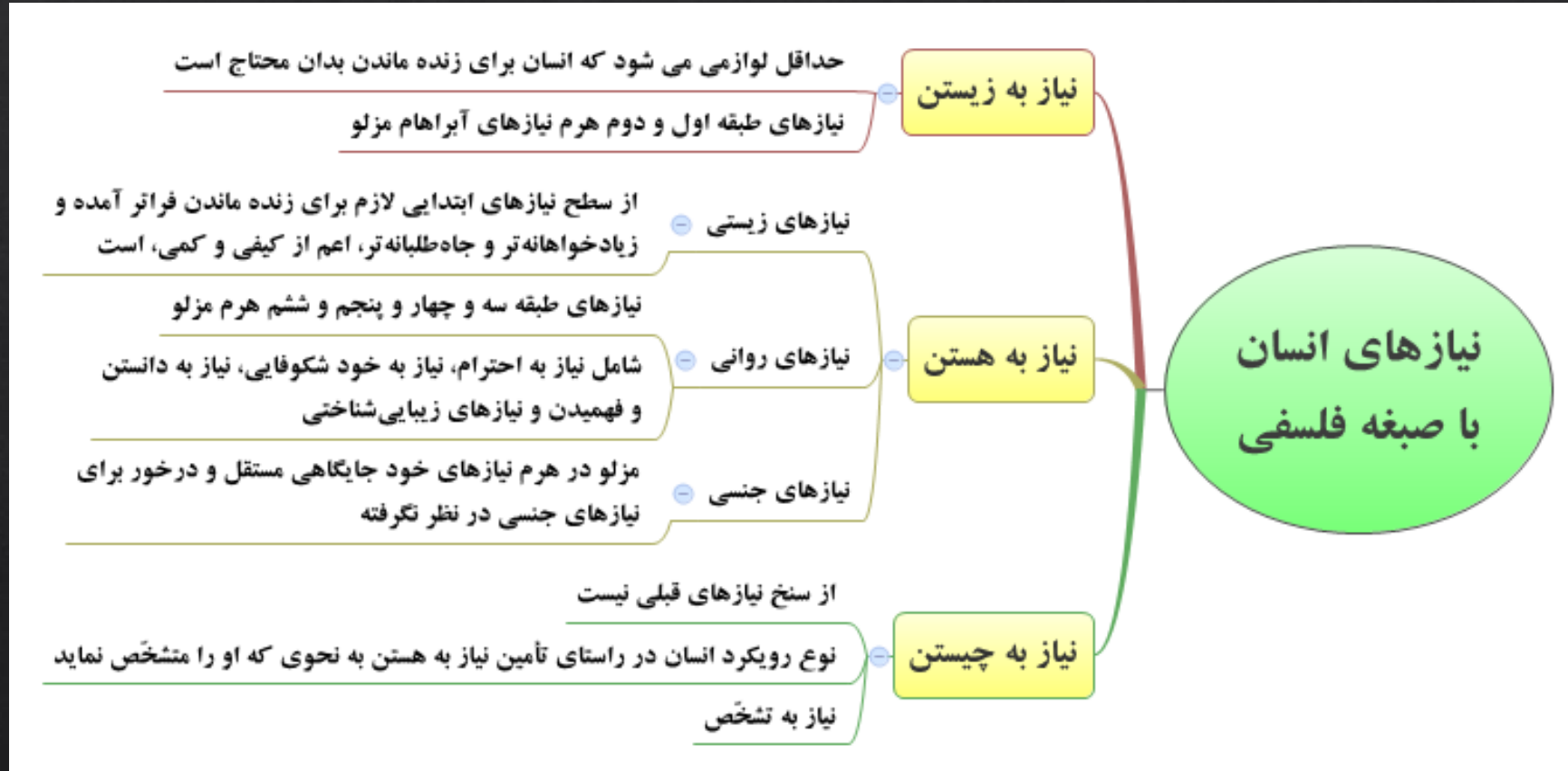
فهرست نیازها؛ کوینیگ

- ♦ نیاز به هدف، معنا و امید در زندگی
- ♦ نیاز به فراتر رفتن از اوضاع و شرایط
- ♦ نیاز به تحمل فقدان
- ♦ نیاز به پیوستگی ساختارهای درونی و بیرونی از طریق حفظ عزت نفس و یکپارچگی خود و حفظ تعامل اجتماعی و کارکرد شناخت
- ♦ نیاز به احساس خودارزشمندی
- ♦ نیاز به دوستی غیرمشروط
- ♦ نیاز به ابراز خشم و اعتراض
- ♦ نیاز به احساس این که خدا در کنار ماست
- ♦ نیاز به عشق ورزی و خدمت به دیگران
- ♦ نیاز به سپاسگزار بودن
- ♦ نیاز به بخشیدن و بخشیده شدن
- ♦ نیاز به آماده شدن برای مرگ و مردن
- ♦ نیاز به اعتباریابی و حمایت از رفتارهای مذهبی
- ♦ نیاز به مشغول شدن به رفتارهای مذهبی

فهرست نیازها؛ شبیه‌سازی هرم مازلو

فهرست نیازها؛ نگرش فلسفی

فهرست نیازها؛ شهود مطهری

روند دستیابی به فهرست نیازها

فهرست نیازها

جمع‌بندی نظریه‌های گوناگون در تبیین نیازهای انسان

خواسته‌های انسان از تولد تا مرگ

ذخیره

کسب

دارایی

روح

ذهن

جسم

لذّت

آلَم

مجارى ادراک لذت و آلم

مبنای ارتباط انسان
با خود و غیر خود

ملاحظه نیازها به صورت بلند مدت
آینده نگری بلند مدت

ملاحظه نیازها در مدت حیات
آینده نگری کوتاه مدت

مبنای ارتباط انسان با خود و غیرخود

- ◆ **نفس ارتباط:** تمام حقیقت آدمی ارتباط است.
- ◆ **ملاک ارتباط:** در جستجوی لذّت و در تلاش برای رهایی از اَلَم.
- ◆ **مجاری لذّت و اَلَم:** انسان به سه نحو لذّت و اَلَم را درون خود حسّ می‌نماید؛ از طریق: روح، ذهن، جسم.

سطوح لذت‌جویی

♦ **دارایی:** پایین‌ترین سطح لذت‌ناظر به لحظه و وهله هستند، همان زمانی که لذت درک می‌شود و بنفسه موجود است.

♦ **کسب:** انتظار دستیابی به لذت با ایجاد شرایطی مطمئن برای پدید آمدن آن در آینده‌ای نزدیک.

♦ **ذخیره:** انتظار دستیابی به لذتی جاودان و فانی‌نشدنی با آینده‌نگری بلندمدت.

لذّت‌های وهله‌ای؛ دارایی

- ◆ **استغنا:** نخستین لذّت برای روح انسان احساس بی‌نیازی است.
- ◆ **یادگیری:** وقتی مطلب جدیدی یاد می‌گیرد.
- ◆ **استخدام:** سپس به جستجوی دیگران است؛ انسان‌ها، اشیاء، جنّ، ملک، تا به اختیار خود درآورده، بهره‌کشی کند.
- ◆ **نوآوری:** خلاقیت و انجام کاری که دیگران نکرده‌اند.
- ◆ **خوراک:** انسان از خوردن لذّت می‌برد.
- ◆ **اطمینان:** حالتی در روح انسان که در نبود نگرانی و اضطراب حاصل می‌شود.
- ◆ **خواب:** از خواب لذّت می‌برد.
- ◆ **حل مسأله:** فعالیت‌های محاسباتی برای انسان لذّت می‌آورند.
- ◆ **سلامت:** و از بیمار نبودن و داشتن سلامتی.

لذّات‌های انتظاری؛ کسب

♦ **امنیت شغلی:** وقتی بداند کاری که قبول کرده همیشگی ست احساس امنیت می‌کند از این که می‌تواند بی‌نیازی نسبی خود را کسب نماید. نوعی انتظار لذّت بی‌نیازی.

♦ **اعتبار اجتماعی:** تمامی عناصر قدرت، ثروت و دانایی، حتی ریش سفیدی، می‌توانند مظهري از اعتبار باشند. اعتبار اجتماعی این فرصت را می‌دهد که هر زمان نیاز بود، بتوان نیروهای اجتماعی را به خدمت گرفت.

♦ **امنیت روانی:** انسان اگر چه همین لحظه اطمینان و آرامش داشته باشد، اما اگر احساس کند فردا آرامش او سلب خواهد شد، همین الآن آرامش خود را از دست خواهد داد. امنیت روانی به معنی انتظار لذّت آرامش و اطمینان در آینده است.

لذت‌های انتظاری؛ کسب

◈ **غلبه بر مشکلات:** حسّ توانمندی در غلبه بر مشکلات، ولو در حال حاضر درگیر هیچ مشکلی نباشد.

◈ **پذیرش اجتماعی:** قدرت برقراری ارتباط اجتماعی. روابط اجتماعی مبتنی بر یادگیری یکدیگر است. انسان‌ها رفتارهای متقابل هم را بر اساس این تجارب حدس می‌زنند و مبتنی بر همین حدس عمل می‌نمایند.

◈ **کپی‌رایت (امنیت نوآوری):** در نگرش آینده‌بینی کوتاه‌مدت فرد دچار ترس از سرقت نوآوری‌ست. احترام به خلاقیت دیگران یکی از نیازهای بشر است.

لذت‌های انتظاری؛ کسب

♦ **امنیت غذایی:** درد گرسنگی فردا را انسان همین امروز حسّ می‌کند، اگر چه امروز غذا روی میز داشته باشد.

♦ **امنیت انتظامی:** انتظار دارد در هنگامی که هشیار نیست و مطّلع، دیگران به دارایی‌های او آسیب زنند و او را فاقد آنها سازند.

♦ **تأمین اجتماعی:** سلامت در سطح دوم، به بیمه و تأمین اجتماعی تبدیل می‌گردد؛ انتظار کسب سلامت در آینده.

لذَّت‌های جاودان؛ ذخیره

◆ **توکل:** می‌داند «فقط» خدا بی‌نیاز است. پس برای دستیابی به بی‌نیازی جاودان به او توکل می‌کند و امور خود را به او وامی‌گذارد.

◆ **سرپرستی:** به جای استخدام، دنبال هدایت و سرپرستی‌ست. هر موجودی را زیر پر و بال خود گرفته و هدایت نماید.

◆ **یقین:** ایمان به خدای متعال و وجود آخرت و جزای اعمال، حالت یقین به قلب او می‌دهد و کمال آرامش و اطمینان را حس می‌کند و در سخت‌ترین شدايد دنیا هم اگر گرفتار شود، دچار اضطراب نمی‌گردد.

لذّات‌های جاودان؛ ذخیره

- ◆ **ایجاد هماهنگی:** حل مسائل دنیا را فدای هماهنگی می‌نماید. تمامی مشکلات و مسائل را در تناسب با آخرت و مسأله بزرگ حیات بشری حل می‌نماید.
- ◆ **پذیرش هدایت:** یادگرفتن طریق سعادت و روش ذخیره نمودن است. زیرا یاد گرفتن چگونگی ارتباط با عالم حقیقی است؛ عالم جاویدان، نه دنیایی که فانی است.
- ◆ **خلق جدید:** می‌داند خداوند پیوسته در حال خلق است. این انسان هر چه بسازد، در بطن آن قدرت خلاقه الهی را می‌بیند و از این‌که خداوند این تصرّف را برای او فراهم نموده لذّت می‌برد.

لذّات‌های جاودان؛ ذخیره

♦ **زهد:** انسان معنوی از نخوردن و گرسنگی احساس شغف می‌کند. زیرا این‌گونه می‌تواند غذایی را برای دیگران فراهم نماید و اکرام و انفاق نموده، آخرت خود را پر از خوراک‌های لذیذ کند.

♦ **بیداری:** استراحت او در «انتظار استراحت بی‌پایان» اخروی خلاصه می‌شود. لذا از بیدار بودن لذّت می‌برد.

♦ **کار:** می‌داند هر چه بیشتر کار و خدمت نماید، جسم سالم‌تری خداوند به او خواهد داد. زیرا سلامتی را نعمتی از جانب خدای متعال می‌داند.

مدل پیشنهادی

نقشه راهی برای دستیابی به معماری سبک زندگی اسلامی

معماری سبک زندگی

شناخت فرآیندهای انسان

شناخت عملکردهای انسان

شناخت نیازهای انسان

انطباق هر عملکرد به نیازها

انطباق هر عملکرد به نیازها

مصادق‌شناسی عملکردها در گذشته

مصادق‌شناسی عملکردهای فعلی

ارزیابی نیازهای مسبب تغییر مصداقی

ارزیابی نیازهای مسبب تغییر مصداقی

ارائه راهکار بلندمدت

معماری کلان نیازها به نحوی که در آینده بتوانیم نیازها را به نحوی تغییر دهیم که آحاد جامعه محتاج نه عملکردهای مصداقی نامناسب باشند و نه حتی مصادیقی که در کوتاه مدت توصیه نمودیم. نظام نیازها کاملاً مبتنی بر سبک زندگی اسلامی شود.

ارائه راهکار کوتاه مدت

راهی بیابیم که به ما بگوید چگونه آن نیاز را ارضا نماییم، بدون این که دچار عوارض فعلی مصداق رفع آن نیاز شویم. تولید ایده‌هایی برای ایجاد مصادیق جدید، برای عملکرد مورد نظر، متناسب با نیازهای امروزی که آحاد جامعه بدان مبتلا هستند.

عملکردهای انسان

نگارش پنجم - 2 مرداد 1393

عملکردهای فردی

- عملکردهای فیزیولوژیک +
- عملکردهای بهداشتی و درمانی +
- عملکردهای عبادی و مذهبی +
- عملکردهای خودیابی
 - عملکردهای تعیین ظاهر +
 - عملکردهای تقویت جسم +
 - عملکردهای تقویت روح +
 - عملکردهای مخاطره آمیز +
 - عملکردهای دانش افزا +
- عملکردهای سرگرمی و خودفراموشی +

عملکردهای جمعی

عملکردهای خانوادگی

- عملکردهای خانوادگی مجردی +
- عملکردهای خانوادگی مربوط به تأهل +
- عملکردهای اقتصادی درون خانواده +
- عملکردهای سیاسی درون خانواده +
- عملکردهای تربیتی درون خانواده +

عملکردهای گروهی

- عملکردهای رفاقتی +
- عملکردهای دانشجویی +
- عملکردهای محیط کار +
- عملکردهای نظامی +

عملکردهای اجتماعی

- عملکردهای جمعی و مناسک مذهبی +
- عملکردهای مرتبط با حاکمیت +
- عملکردهای کسب هویت اجتماعی +
- عملکردهای شرورانه و بزه گونه +
- عملکردهای روحیه سازی جمعی +
- عملکردهای همزیستی و بهزیستی +
- عملکردهای جامعه ستیزی +
- عملکردهای حفظ بنیان های اجتماعی +
- عملکردهای حفظ محیط زیست +
- عملکردهای تحصیلی و آموزشی +
- عملکردهای مالی و اقتصادی +

عملکردهای فرار از جمع

طرح مسأله

در مسیر طراحی پروژه معماری سبک زندگی اسلامی

مسأله اول

- ◆ سال‌ها از انقلاب اسلامی ایران می‌گذرد.
- ◆ به نظر می‌رسد آنچه از انقلاب توقع می‌رفته واقع نشده.
- ◆ و آنچه واقع شده مطلوب انقلاب و انقلابیون نبوده است.

پرسش‌های مهم

- ♦ آیا هدف از این تحوّل، تغییر در «رفتار اجتماعی»؛ اعمّ از رفتار حاکمیت و رفتار آحاد مردم در جامعه بوده است؟
- ♦ آیا تحوّل مطلوب، آن‌چه از انقلاب اسلامی توقع می‌رفت، محقّق شده و به ثمر نشسته است؟
- ♦ اگر نتیجه حاصل شده؛ چرا آثار آن در جامعه مشاهده نمی‌شود؟ چرا رهبری پیوسته تأکید بر تحوّل در سبک زندگی و فرهنگ اجتماعی دارند؟
- ♦ اگر نتیجه حاصل نشده؛ دلیل چه بوده است؟
- ♦ به چه دلیل پس از گذشت سی سال از انقلاب همچنان رفتار اجتماعی اسلامی محقق نشده است؟
- ♦ آیا افراد مسئول در این افزون بر سی سال خائن به اسلام و مغرض بوده‌اند؟
- ♦ آیا افراد مسئول علاقه‌مند به اسلام بوده، ولی شایستگی و صلاحیت تصدّی نداشته‌اند؟

پرسش‌های مهم

- ♦ آیا افراد مسئول علاقه‌مند و شایسته بوده‌اند، لکن نرم‌افزار اداره نظام تغییر نکرده و همچنان غیراسلامی بوده، اسباب عدم تحوّل در فرهنگ نظام را فراهم نموده است؟
- ♦ چرا و چگونه پس از انقلاب، با وجود رهبری امام(ره) و مقام معظم رهبری(حفظه‌الله) همچنان خائنین به اسلام بر دولت و مجلس و سایر مسندهای حاکمیت تکیه زده‌اند؟
- ♦ آیا راهی وجود دارد بتوان جلوی تصدّیگری خائنین به اسلام و مغرضین را گرفت؟ آن را چیست؟
- ♦ چه دلایلی وجود دارد که افراد غیرشایسته متصدّی حاکمیت نظام شده‌اند؟ آیا کوتاهی از مردم و تشخیص آن‌ها در انتخاب بوده است؟
- ♦ آیا راهی وجود دارد که بتوان شایستگان را بر مسند نشانده؟ آیا امکان دارد مردم در انتخابات فریفته نشوند و صحیح انتخاب نمایند؟ آیا ایراد از ساختار نظام انتخاباتی است یا از ناآگاهی مردم؟

پرسش‌های مهم

❖ چرا با وجود این همه نهاد پژوهشی و مطالعات اسلامی، همچنان نرم‌افزار اداره نظام اسلامی تولید نشده است؟ کاستی و کوتاهی متوجه چیست؟

❖ آیا تحوّل نرم‌افزار اداره نظام و شیوه و سبک مدیریت نیازمند مدیریت جدید معتقد به تحوّل است؟

❖ آیا این به دور باطل نمی‌انجامد؟

❖ محافظه‌کاری مسئولان مانع تحوّل می‌شود و عدم تحوّل سبب عدم تولید نرم‌افزار جدید و بدون نرم‌افزار جدیدی برای اداره نظام، همان کاستی‌های گذشته ادامه می‌یابد؟

❖ آیا راهی وجود دارد بتوان شیوه اداره نظام را تغییر داد، به نحوی که اسلامی باشد و سازگار با اهداف انقلاب اسلامی؟

مسئله دوم

♦ سبک زندگی مردم چگونه شکل می گیرد؟

♦ و از کجا می آید؟

♦ چگونه می توانیم آن را تغییر دهیم؟

پرسش‌های مهم

- ♦ آیا مردم در افعال خود اختیار دارند و مجبور نیستند، لذا هر طور که میل و علاقه‌شان باشد رفتار می‌کنند؟ یا مجبورند و بی‌اختیار از نظام اجتماعی تبعیت می‌نمایند؟
- ♦ آیا میل و علاقه مردم در دست خودشان است، یا این میل و علاقه از ارزش‌های اجتماعی تأثیر می‌پذیرد؟
- ♦ آیا مردم نسبت به تشویق‌ها و توبیخ‌های اجتماعی واکنش مثبت نشان می‌دهند و سعی می‌کنند برای این که تحقیر نشوند، مطابق سلايق اجتماعی و فرهنگی و عرفی عمل نمایند؟ یا طبیعت آن‌ها بر مقابله و مقاومت با عرف جامعه شکل گرفته و مستقل از نظر مردم دیگر عمل می‌نمایند؟
- ♦ آیا تشویق‌ها و توبیخ‌ها، تحقیرها و تجلیل‌های اجتماعی مبتنی بر ارزش‌های فرهنگی هر جامعه و هر عرفی است، یا تابع خواست و اراده حاکمان جامعه؟
- ♦ آیا گروه‌های مرجع هستند که رفتارشان الگو شده و ارزش‌های فرهنگی را تغییر داده، بر رفتار مردم تأثیر می‌گذارد؟

پرسش‌های مهم

- ❖ یا بالارفتن آگاهی‌های مردم از طریق آموزش‌های منظم سبب تغییر رفتار آن‌ها و تغییر ارزش‌های فرهنگی شده و سبک زندگی را متحول می‌کند؟
- ❖ چرا سبک زندگی مردم ایران در سال‌های اخیر مسیری متفاوت از انقلاب اسلامی پیش گرفته است؟
- ❖ آیا آگاهی‌های کافی و اطلاعات مورد نیاز برای تشخیص صحیح از سقیم به آن‌ها داده نشده است؟
- ❖ آیا گروه‌های مرجع، آنان‌که مردم رفتارشان را از ایشان می‌گیرند، صحیح رفتار نکرده‌اند و سبک زندگی‌شان با ارزش‌های انقلاب ناهماهنگ بوده است؟
- ❖ آیا اشتباهات رفتاری و عملکردی گروه‌های مرجع انقلاب، سبب کاهش اعتبار اجتماعی و عرفی آنان شده و مردم الگوهای خود را تغییر داده، مرجعیت رفتاری از گروه‌های شاخص انقلابی به گروه‌های غیرهماهنگ با ارزش‌های انقلاب منتقل گشته است؟
- ❖ چه فرد یا نهادی مسئول آگاه‌سازی مردم است؟ به چه دلیل آگاهی‌های کافی ارائه نشده است؟

پرسش‌های مهم

- ◆ به چه طریق، با چه ابزارهایی، توسط چه افراد یا گروه‌هایی باید دانایی و آگاهی مردم را ارتقاء بخشید؟ چه نهادهای آموزشی یا رسانه‌ای در این کار دخیل هستند؟
- ◆ ریشه رفتار گروه‌های مرجع چیست؟ آنان الگوهای رفتاری خویش را از کجا می‌آورند؟ این گروه‌ها را چگونه می‌توان شناسایی کرد؟
- ◆ چگونه می‌توان رفتار گروه‌های مرجع را تغییر داد، تا سبک زندگی افراد جامعه تغییر نماید؟
- ◆ چه اشتباهاتی سبب بی‌اعتباری گروه‌های مرجع انقلابی و تغییر مرجعیت در سبک زندگی به گروه‌های غیرموجه شده است؟ جنس این اشتباهات «سیاسی» است؟ یا ناشی از «بی‌عدالتی‌های اقتصادی» است؟
- ◆ چگونه می‌توان مرجعیت در سبک زندگی را به گروه‌های موجه باز گرداند؟ و به چه ترتیبی می‌توان مانع بی‌اعتباری این گروه‌ها گردید؟

مسأله سوم

◊ تکلیف ما چیست؟

پرسش‌های مهم

- ♦ آیا رسیدن به پاسخ نظری برای مسائل پیش گفته نیازمند مطالعات مبانی نظری اسلامی است؟
- ♦ آیا چنین مطالعاتی تا کنون انجام شده و به سرانجام رسیده است؟ آیا دست‌آورد آماده نظری‌ای وجود دارد که به پرسش‌های مبنایی ما در سبک زندگی اسلامی پاسخ گوید؟
- ♦ آیا رسیدن به گریزگاه عملی برای حل مشکلات فعلی رفتار اجتماعی جامعه ایرانی نیازمند بررسی میدانی واقعیت‌های رفتاری جامعه است؟ یا بی‌نیاز از آن می‌توان به راه‌حل رسید؟
- ♦ اگر یافتن گریزگاه عملی نیازمند پیمایش و تحقیقات میدانی است، آیا چنین پژوهش‌هایی تا به حال انجام شده و نتیجه روشن، قابل اعتماد و راهگشایی در دست است؟

پرسش‌های مهم

- ◆ بر فرض وجود مبانی نظری و راهکارهای عملی، اکنون چگونه می‌توانیم دست به کار شده و سبک زندگی را متحول نماییم؟
- ◆ آیا در صورت فقدان مبانی نظری متقن و راهکارهای عملی قابل اعتماد، می‌توانیم مسیری موقتی را در پیش گرفته و برای تحوّل سبک زندگی اقدام نماییم؟
- ◆ اگر بدون مبانی نظری و راهکارهای عملی نمی‌توانیم دست به کار شویم، آیا باید منتظر بمانیم تا نهادهای متولّی این مواد اولیه را تدارک نمایند، یا باید خود نسبت به پژوهش و تولید آن‌ها اقدام کنیم؟

فرضیه‌های پژوهش

محوریت نیازها در سبک زندگی

♦ انسان بماهو انسان نیازهایی دارد که دو ساحت دنیا و آخرت او را پوشش می دهد.

♦ او برای رفع این نیازها به عملکردهایی فردی و اجتماعی مبادرت می ورزد.

♦ بعضی از این عملکردها را شارع و بعضی دیگر را گروهی از افراد توانمند جامعه ابداع نموده اند.

♦ این عملکردها در کنار یکدیگر، سبک زندگی انسان را تشکیل می دهند.

گروه‌های مرجع در سبک زندگی

♦ آن گروه که نخبگان یا خواصّ نامیده می‌شوند، به دلیل «موفقیت» مورد تبعیّت قرار می‌گیرند.

♦ هر انسان از فردی تبعیّت می‌کند که «کمالی» را در وی مشاهده می‌نماید که در خود نمی‌بیند.

♦ موفقیت‌ها در ساحت دنیا و آخرت، شاخص وجود کمال در فرد خاصّ است.

♦ هر انسان بر اساس نظام ارزشی خود «کمال» و «نقص» را معنا می‌نماید.

شیوه تغییر سبک زندگی

♦ یا خواصّ و گروه‌های مرجع باید سبک زندگی خود را تغییر دهند.

♦ یا گروه‌های مرجع جدیدی جایگزین گروه‌های فعلی شوند.

شیوه طراحی سبک زندگی گروه‌های مرجع

دستورالعمل سبک زندگی گروه‌های مرجع را باید به نحوی استخراج نمود که:

♦ پاسخگوی تمامی نیازهای انسان باشد؛ دنیا و آخرت.

♦ مبنی بر عملکردهای جدیدی باشد، متفاوت با آنچه امروز رفتار می‌کنند.

ویژگی عملکردهای جدید

عملکردهای جدید نمی‌تواند تکرار عملکردهای سنتی و پیشین جامعه باشد، زیرا:

◆ شرایط اجتماعی تغییر کرده و عملکردهای سنتی رضایتمندی ایجاد نمی‌کنند.

◆ نیازهای جدیدی شکل گرفته که عملکردهای جدید می‌طلبند.

◆ باور جامعه به اسلام ارتقاء یافته و عملکردهایی منطبق‌تر با اسلام می‌طلبد از آنچه در سده‌های پیش عمل می‌کرد.

◆ ابزارها رشد یافته و با سرعت بیشتری می‌توان در مسیر اسلام گام برداشت.

شیوه طراحی عملکردهای جدید

برای خلق عملکردهای جدید باید؛

◆ نیازهای انسان را به درستی فهرست کرد و اولویت‌بندی نمود.

◆ عملکردهای فعلی را شناخت و به نیازها متناسب کرد.

◆ آسیب‌های هر عملکرد را یافت و به دنبال عملکردی بدون آسیب گشت.

ضرورت ملاحظه اولویت نیازها

♦ اگر اولویت نیازها ملاحظه نشود، نمی تواند انسان را به اهداف مورد انتظار برساند.

♦ اولویت نیازها به عملکردها سرایت نموده، پاره ای عملکردها را مهم تر از سایر آنها می نماید.

♦ در تولید «برنامه تغییر سبک زندگی» ابتدا عملکردهای دارای اولویت باید محور قرار گیرند.

والسلام